

FRAGT på Aarhus Teater

sidste del af teatrets ”Udflugt”-projekter

Af Janek Szatkowski

Når en af vore store teaterinstitutioner tager nye initiativer, er der altid grund til at være ekstra opmærksom. Med initiativet UDFLUGT har Aarhus Teater forsøgt at etablere en kontakt med sin omverden, ikke ved kun at spille *for* den, men *i* den. Det er det sidste af fem sådanne forsøg, der her skal anmeldes. Helheden bør retteligt anmeldes af nogen, der har set alle fem, hvad denne anmelder desværre ikke haft mulighed for.

FRAGT tager os med ind i et område af Aarhus havn, der normalt ikke er tilgængeligt for almenheden. Siden 2001 har havne af denne erhvervsmæssige karakter været underlagt særligt restriktive adgangsregler.

I et prisværdigt samarbejde med Aarhus Havn, er det lykkedes at få løst de – givetvis ikke enkle – problemer med adgang, logistik og tilladelser. Opgaven, som instruktør Anne Zacho Søgaard har stået overfor, er heller ikke enkel. Det har krævet en masse research og endnu flere valg. Nogle få af disse diskuterer jeg lidt senere.

Konceptet og et mageløst slutbillede

Projektet hviler på et grundlæggende koncept om at tilskuerne bliver fragtet rundt på en guidet bustur til seks positioner på havnen, der hver for sig byder på tableauer fra afrikansk dans og musik, over råbekor og film, sejltur med den gamle slæbebåd Jakob, til et afsluttende pragtfuldt slutableau. Konceptet holdes sammen af musikalske og tekstlige indslag, som relaterer til havnen. Havnen som et sted der ikke bare symboliserer, men ER den globale verdenshandels centrum. Der serveres en række markante oplysende tal: at hver anden ting i mit hjem på et tidspunkt har befundet sig på Århus Havn; 90 % af verdens samlede

nonfood produktion er en tur i container; Mary Mærsk, der lå i havnen denne torsdag aften, kan laste 14.000 containere osv. Vi ser de enorme mængder shea bønner, som AAK laver om til alskens sager, bl.a. erstatning for kakaosmør, vi ser en katedral-høj væg af Mærsk Containere til lyden af de mange kraner og køretøjer, der håndterer de tonstunge kasser, som var det legoklodser. Vi ser på 9 skærme billeder af realtime aktiviteter på havnen inde i foyeren på det ny havnehus. På slæbebåden Jakob sejler vi forbi det enorme lastskib og fornemmer dimensionerne. De tre grupper af tilskuere, der har besøgt de seks lokationer i forskellig rækkefølge, samles til sidst til et fænomenalt slut-tableau: her lykkes det faktisk at iscenesætte havnen.

Et fremragende lysorgie oplyser en kranballet-koreografi, samtidig med at lyden af et horn giver genklang i havnen. På Den lille oplyste båd Jakob, sidder tre musikere, der spiller aftenens absolutte musikalske højdepunkt, mens Jakob laver sin egen lille båd-koreografi. Dette imponerende billede samler aftenens oplevelser i et kontemplativt levende billede. Sanseligt, mageløst og forløsende.

Forløsende, ikke mindst fordi der i dette levende billede bliver tale om at virkeligheden ”forhøjes”. Kombinationen af lys, lyd, og bevægelser får lov til at tale sit eget sprog, men formet med en teatralisk bevidsthed. Den fænomenale afslutning sætter så også det foregående teatral forløb i relief.

Problematisk publikumskontrakt

Denne tilskuer blev undervejs opmærksom på, hvordan den guidede tur FRAGT flere steder søgte at stemme tilskuerne med tekstbidder, musik og dans. På forskellige måder, men også med meget forskellige stemninger. Dristigt eksperiment fordi noget sådant kræver en masse valg og præcision. Den savnede jeg i flere af stationernes input, og ikke mindst i transporten mellem dem. Hvis man vil stemme tilskueren må der mindre ord- og fakta-strøm, mindre

elektronisk, repetitiv musik til. Mindre tvivl om, hvilken rolle guiden egentlig spiller, fordi jeg som tilskuer er afhængig af de input jeg får derfra, for at finde ud min egen funktion. Når disse elementer vakler og forvirrer, bliver en oplevelse af at være på promotion rundt i havnen alt for fremtrædende. En præcis fiktionskontrakt blev aldrig indgået. Fra en start præget af regn og gang frem og tilbage mellem bus og billetfoyer, med forskellige ukoordinerede informationer om hvad, der nu skulle ske, til man sad i bussen og med ét skulle lege mindfulness med lukkede øjne, var der simpelthen for langt. I guidens rolle var det aldrig helt klart, hvad vi skulle med den voldsomme mikstur af personlige oplysninger om fødested, turistguide jokes a la Thomas Eje, og en mageløse strøm af informationer, der iblandt var den rene turistinformation, iblandt små kritiske hip til globalisering, og så tilbagelænet nonchalance.

Når man som tilskuer deltager i sådanne teatralte forløb, må det være rimeligt at man som deltager får en klar forventning til a) om man skal deltage aktivt i selve forløbet, eller bare være en gående tilskuer; b) hvis man forventes at deltage, da om hvordan og hvornår. ” I skal bare spørge, tal med dem”, fik vi at vide i forbindelse med nogle af stationerne, hvor der var flere medvirkende: dansere fra Burkino Fasso, og frivillige i Jakob slæbebåds venner. Men i den første situation, var danserne jo inden i deres egne fastlagte koreografi, og måtte derfor afbryde samtalen, når de skulle ”på”, og i den anden var de frivillige i meget forskellige grader af tilgængelighed. På slæbebåden stod jeg i stavnen og min samtale med en af de frivillige blev temmelig forstyrret af, at reallydene fra havn, trafik, måger osv. skulle overdøves af elektroniske, samlede lyde fra en højtaler. Her var stemthed ikke muliggjort. På en af stationerne (havnens hovedkvarter) blev en fin film vist. Smukke billeder, der fortalte deres egen historie om shea nødder, der plukkes i Afrika, om officeren på en Mærskes båd, om

slakteriarbejderen der forarbejder de enorme mængder af svinekød Danmark eksporterer osv. Her var der i glimt rigtig fine redigeringer, hvor lydsiden af trækæppe der kværner i Afrika, blev lagt ind under transportbånd fra Fabrikken. Sådanne små elegante kommentarer, var der mange af. De blev til dels forstyrret af, at vi også her skulle have ord med ind over. Til tider med fornemmelse af geografibog for 4.klasse.

Det er ikke nogen let genre at forholde sig til. FRAGT er ikke et helt vellykket eksempel. Men som sagt, var denne tilskuer parat til at tilgive alle de små irritationsmomenter undervejs, da slutableauet foldede sig ud.

Teater kan noget, når det forsøger at forstærke sin omverden ved at tilføje den et æstetisk rum.

FRAGT. Aarhus Teater, 17.-27 august 2017.

Instruktion: Anne Zacho Søgaard; Scenografi: Sigurdur Óli Pálmason; Dramatiker: Peter-Clement Woetmann; Koreograf: Pipaluk Supernova; Komponist: Andreas Bennetzen; Film: Troels Engelbrecht

Janek Szatkowski

er lektor ved Institut for Kommunikation og Kultur, Dramaturg.
